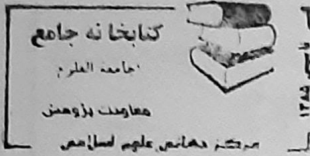

مركز جهانی علوم اسلامی
مطهری، اسلام، ایران، زمستان ۱۳۵۸

مدرسه عالی فقه و معارف اسلامی

تاریخ اسلام در بلتستان و نقش مبلغان ایرانی

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته فقه و معارف اسلامی

گرایش: تاریخ اسلام

نگارش: محمد قاسم رجالی

استاد راهنما: حجة الاسلام و المسلمین سید ولی الحسن رضوی

استاد مشاور: حجة الاسلام و المسلمین محمد دشتی

اردیبهشت ۱۳۸۶

این پایان نامه با موضوع تاریخ اسلام در بلتستان و نقش مبلغان اسلامی نگاشته شده است. نویسنده این پایان نامه را در چهار فصل و یک ضمیمه تقسیم نموده است:

فصل اول: تاریخ مختصر بلتستان

در این فصل درباره تاریخ بلتستان از دوران قدیم تا عصر حاضر بحث نموده است که خودش مشتمل بر سه بخش است، بخش اول دوره سلطنت پولولو و دوره دوم تبت دوره سوم بعد از ورود مبلغان اسلام بلتستان است.

و سپس در این فصل درباره رسم الخط زبان بلتی اگی که سالها در این منطقه رائج بوده است بحث نموده است که بعد از ورود اسلام در بلتستان کاملاً متروک شده و امروزه مردم آشنایی به آن ندارند و سپس درباره حمله دوگره به بلتستان و حکومت آنها در بلتستان و قیام مردم بلتستان بر علیه آنها و آزادی بلتستان بحث نموده است. و در آخر فصل درباره وضعیت سیاسی مذهبی عصر حاضر بلتستان مختصراً بحث نموده است.

فصل دوم: ورود و گسترش اسلام در بلتستان

در این فصل از حالات زندگانی مبلغان نخستین و سفر آنها به بلتستان بحث شده است. و در ضمن بحث حالات زندگانی سید محمد نوربخش قهستانی درباره مسلک نوریخشیه اختصاراً بحث نموده است. و به چند اشکال در این مورد جواب داده شده است. در آخر علت مسافرت میر شمس الدین عراقی و فعالیت او در بلتستان بیان شده است.

فصل سوم: استقرار و تداوم اسلام در بلتستان

در این فصل درباره استقرار و تداوم اسلام در بلتستان بعد از رفتن مبلغان نخستین و درباره مبلغان بعدی که تعداد آنها نسبت به مبلغان نخستین زیاد است بحث نموده است. و سپس نقش حاکمان محلی و علمای محلی در گسترش اسلام بررسی شده است.

فصل چهارم: آثار مبلغان ایرانی

در این فصل درباره آثار به جا مانده از مبلغان ایرانی که در منطقه باقی است که شامل آثار تاریخی، علمی، فرهنگی و اجتماعی است و تعداد آنها خیلی زیاد است. که شامل مساجد، خانقاه‌ها، کتب خطی، فرهنگ و رسومات، وغیره است. و نقش زبان فارسی در این فرآیند بیان نموده است که در بلتستان موجب از بین رفتن رسم الخط زبان محلی شده است.

ضمیمه:

در آخر یک ضمیمه اضافه نموده است که در آن کپی بعضی از آثار خطی مبلغان و شاگردان آنها در منطقه آورده شده است. و عکس آثار تاریخی مهم موجود منطقه را نیز آورده شده است.

تقدیر و تشکر

تقدیم

چکیده

پیشگفتار ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

مقدمه:

۳ بیان مسئله:

۳ سابقه و ضرورت انجام تحقیق:

۴ سوالهای تحقیق:

۴ سوال اصلی:

۴ سوالهای فرعی:

۴ فرضیه ها:

۴ هدفها:

۵ جنبه جدید بودن و نو آوری تحقیق:

۵ روش انجام تحقیق:

۵ روش و ابزار گرد آوری اطلاعات:

۵ قلمرو تحقیق:

۵ موانع و محدودیت تحقیق:

۵ واژه‌های تحقیق

فصل اول: تاریخ مختصر بلتستان

۲ وجه تسمیه

۲ وضعیت جغرافیائی

۳ مساحت

۳ جمعیت

۳ اقوام مختلف بلتستان

۵ مناطق مختلف بلتستان

۶ بلتستان در گذر تاریخ

۶ ۱- دوره قدیم : سلطنت پولولو

۷ ۲- دوره تبت

۱۱ بلتستان و بلور

۱۳ بلتستان در قرون وسطی

۲۱ حاکمان کهرمنگ (کرخشه)

۲۳	حاکمان شگر
۲۴	حکومت اماچا شگر
۲۵	حاکمان خپلو
۲۸	سقوط سلطنت بلتستان
۳۰	وضعیت بلتستان در زمان دوگره
۳۱	آزادی بلتستان
۳۴	فرهنگ و تمدن در دوره قبل از اسلام
۳۶	زبان و رسم الخط بلتی
۳۶	تأثیر اسلام و زبان فارسی بر ادبیات بلتی
۳۸	ادیان و مذاهب قدیم بلتستان
۳۸	۱- زردشتی
۳۹	۲- دین بون (بون چهوس)
۴۰	۳- دین بودایی
۴۲	آثار باستانی
۴۲	۱- قلعه کهر فوجو
۴۳	۳- میندوق کهر (قلعه گل)
۴۴	۴- سد مدپاره
۴۴	۵، ۶- انتھوک کهر و بودھی کهر

۷، ۸- کاخ راجگان خپلو و قلمه تهورسی کهر ۴۴

۹- بونی چو کهر ۴۵

وضعیت دینی بلتستان در عصر حاضر ۴۵

۱- شیعه اثنی عشری ۴۵

۲- صوفیه امامیه نوربخشیه ۴۶

۳- اهل سنت ۴۶

۴- اهل حدیث (وهابی ها) ۴۷

۵- دین مسیحیت ۴۷

۶- قادیانی ها ۴۷

۷- اسماعیلیه ۴۸

وضعیت سیاسی و اجتماعی و فرهنگی ۴۸

وضعیت سیاسی ۴۸

وضعیت اجتماعی و فرهنگی ۴۸

روزنامه و هفته نامه و ماهنامه های بلتستان ۵۰

روزنامه ها و هفته نامه ها ۵۰

ماهنامه ها ۵۰

تقسیمات اداری ۵۰

احزاب و تشکل های سیاسی و دینی ۵۱

..... سازمان های غیر دولتی ۵۲

فصل دوم: ورود و گسترش اسلام در بلتستان

..... نخستین مبلغ در بلتستان ۵۵

..... **مبلغ اول: میر سید علی همدانی** ۵۵

..... مذهب میر سید علی همدانی ۵۷

..... میر سید علی همدانی در کشمیر ۶۰

..... میر سید علی همدانی در بلتستان ۶۰

..... سفر اول ۶۰

..... سفر دوم میر سید علی همدانی ۶۲

..... **مبلغ دوم: سید محمد نوربخش قهستانی** ۶۴

..... مذهب سید محمد نوربخش ۶۹

..... ادعای مهدویت سید محمد نوربخش ۷۲

..... سفر به کشمیر و بلتستان ۷۵

..... فرقه نوربخشیه منسوب به سید محمد نوربخش ۷۷

..... نوربخشیه در کشمیر و بلتستان ۷۷

..... عقاید نوربخشیه ۸۰

..... نوربخشیه در عصر حاضر ۸۱

۸۲ میخای سوم: میر شمس الدین سید محمد عراقی
۸۳ سفر اول به گلشهر
۸۴ بازگشت به عراقستان
۸۵ سفر دوم به گلشهر
۸۶ سفر به بلتستان و لغاج
۸۷ دلائل سفر به بلتستان
۸۸ میر شمس الدین میر بلتستان
۸۹ مذهب میر شمس الدین عراقی
۸۸ شاه عارف حسینی
۸۹ بابا طالب اسفندی

فصل سوم: استقرار و تداوم اسلام در بلتستان

۹۱ شاگردان و مریدان میلتان نخستین
۹۱ میر دانیال شهبه
۹۲ برادران طومسی
۹۳ میر عارف و میر ابو سعید
۹۵ شاه محسن

۹۵ میر یحیی و میر مختار
۹۶ میر سید علی رضوی
۹۸ میر نجم الدین ثاقب
۹۹ سید ابوالعلی تحسین
۹۹ آیه الله بحر العلوم
۹۹ آیه الله شیخ محمد رضا تهرانی
۹۹ آیه الله شیخ علی کاشف الغطاء
۹۹ نقش علمای محلی در تبلیغ و گسترش اسلام
۱۰۱ نقش حاکمان محلی در گسترش اسلام
۱۰۲ ورود اهل سنت به بلتستان

فصل چهارم: آثار مبلغان ایرانی در بلتستان

۱۰۶ الف - آثار معنوی
۱۰۸ ب - آثار تاریخی
۱۰۸ مساجد و اماکن مذهبی
۱۰۸ ۱ - خانقاه گمبه سکر دو

-
-
- ۱- مسجد چنچن خیلو..... ۱۰۹
- ۲- مسجد امیر پھروا..... ۱۰۹
- ۳- جامع مسجد برقعہن..... ۱۰۹
- ۴- مسجد کھری دونگ شگر..... ۱۱۰
- ۵- مسجد امبورک..... ۱۱۰
- ۶- مسجد چہہ برونجی..... ۱۱۰
- ۷- مسجد موی مبارک..... ۱۱۰
- ۸- آستانہ میر سید محمد..... ۱۱۱
- ۹- خانقاہ بزرگ خیلو..... ۱۱۱
- ۱۰- مسجد بانہی..... ۱۱۲
- ۱۱- خانقاہ تھگس یاتھفس..... ۱۱۲
- ۱۲- آستانہ میر عارف و میر اسحاق..... ۱۱۲
- ۱۳- خانقاہ کواردو و آستانہ سید علی طوسی..... ۱۱۲
- ۱۴- خانقاہ کریس..... ۱۱۳
- ۱۵- آستانہ میر مختار و میر سید جلال الدین معصوم و سید محمد شاہ..... ۱۱۳
- ۱۶- آستانہ سید محمود طوسی..... ۱۱۳
- ۱۷- خانقاہ غندوس کھرمنگ..... ۱۱۳
- ۱۸- مسجد حضرت میر پھروا خیلو..... ۱۱۳
- ۱۹- آستانہ علمی..... ۱۱۳

۱۱۴	الف - کتب خطی موجود در کتابخانه برات خوار
۱۱۵	ب - نسخه های خطی کتابخانه شخصی سید محمد شریف
۱۱۵	ج - نسخه های خطی خانواده حاکم خوار
۱۱۶	د - نسخه های خطی در نزد پیر نوربخش کرمان
۱۱۶	ه - نسخ خطی مآذات کهرنگ
۱۱۶	نسخه های متفرقه در منطقه
۱۱۸	د - آثار فرهنگی
۱۱۸	رسم الخط و زبان فارسی
۱۲۰	شعراء معروف فارسی زبان آستان
۱۲۰	شعراء قدیم فارسی
۱۲۱	شعراء معاصر فارسی
۱۲۱	قصائد و اشعار فارسی شعراء آستان
۱۲۳	کتبه های فارسی و عربی
۱۲۳	فرهنگ و رسومات
۱۲۵	خلاصه و نتیجه گیری

ضمیمه

۱۳۰	الف: آثار باستانی
-----	-------------------

- ۱- عکس بردا و نوشته بر روی سنگ در خط پائی آگهی ۱۳۸
- ۲- قلعه کهرلوجو قدیم ۱۳۹
- ۳- قلعه کهرلوجو جدید و دریاچه سدپاره سکردو ۱۴۲
- ۴- قلعه راجگان خیلو و نهورسی کهرن ۱۴۳
- (ب) آثار اسلامی مبلغان** ۱۴۵
- ۱- خانقاه بزرگ میر سید محمد و جامع مسجد چهلچن خیلان ۱۴۴
- ۲- مسجد تاریخی کهری دونگ شگر و خانقاه معالی سینو خیلان ۱۴۵
- ۳- مسجد چله برونجی و آستانه میر سید علی رضوی ۱۴۶
- ۴- مسجد امبورگ و آستانه سید محمود طوسی ۱۴۷
- ۵- آستانه میر عارف و میر اسحاق و خانقاه نهگس ۱۴۸
- ج: کتیبه‌های فارسی و عربی** ۱۴۹
- ۱- سردر خانقاه میر سید محمد خیلو ۱۴۹
- ۲- لوح نوشته فارسی در قلعه کهرلوجو ۱۴۰
- ۳- متفرقه: ۱۴۱
- ۱- شهر سکردو و مرکز جهانگردی شنگریلا ۱۴۳
- د- نسخه‌های خطی موجود در منطقه** ۱۴۴
- ۱- کتاب فقه احوط با ترجمه فارسی ۱۴۴
- ۲- بیاض کوچک و زیبای میر سید علی رضوی ۱۴۵

-
-
- ۳- نکاح نامه به خط میر سید علی رضوی ۱۴۶
- ۴- قرآن نوشته شده در منطقه خپلو به خط میرزا صفدر به حکم حاکم خپلو ۱۴۷
- ۵- دیوان تحسین ۱۵۰
- ۶- نسخه خطی ترجمه هفت بند ملا کاشی به زبان بلتی ۱۵۱
- ۷- بوق بوق نامه و شعر نامه ۱۵۲
- ۸- کتاب آموزش خط و قرآن خطی دیگر ۱۵۳
- ۹- متفرقه: ۱۵۴
- خط سرو ۱۵۸
- فهرست منابع و مآخذ: ۱۵۹